

Előterjesztés

Budapest Józsefvárosi Önkormányzat
Képviselő-testülete számára

6/2

Előterjesztő: Sántha Péterné alpolgármester	
A képviselő-testületi ülés időpontja: 2011. december 15	..... sz. napirend
Tárgy: A Magyar Emberi Jogvédő Központ Alapítvány TÁMOP-5.5.1.B-11/1 „Civilek a családbarát Józsefvárosért” pályázat támogatása	
A napirendet <u>nyílt/zárt</u> ülésen kell tárgyalni, a döntés elfogadásához <u>egyszerű/minősített</u> szavazattöbbség szükséges.	
ELŐKÉSZÍTŐ SZERVEZETI EGYSÉG : HUMÁNSZOLGÁLTATÁSI ÜGYOSZTÁLY GYERMEKVÉDELMI IRODA <i>Szabó M</i>	
KÉSZÍTETTE: KÁLMÁNDY-PAP ÁGNES	
PÉNZÜGYI FEDEZETET IGÉNYEL/ <u>NEM IGÉNYEL</u> , IGAZOLÁS: <i>rdni j</i>	
JOGI KONTROLL: <i>Bone</i>	
TÖRVÉNYESSÉGI ELLENŐRZÉS: <i>Dr. Mészár Erika</i> DR. MÉSZÁR ERIKA A JEGYZŐT HELYETTESÍTŐ ALJEGYZŐ	
Városgazdálkodási és Pénzügyi Bizottság véleményezi	X
Humánszolgáltatási Bizottság véleményezi	X
<u>Határozati javaslat a bizottság számára:</u> A Városgazdálkodási és Pénzügyi Bizottság/ Humánszolgáltatási Bizottság javasolja a Képviselő-testületnek az előterjesztés megtárgyalását.	

Tisztelt Képviselő-testület!

A Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében megjelent a TÁMOP-5.5.1.B-11/1 kódjelű pályázat. A kiírás fő célja az országos szemléletváltozás előmozdítása a családi szféra társadalmi jelentőségével kapcsolatban, integrált szolgáltatások nyújtásával a fiatal gyermekes családok támogatása - a kötelező önkormányzati alapellátási feladatokat kiegészítő eszközökkel – kis közösségi kezdeményezések, például az ún. „családi erőforrás központok” létrehozása útján. Ez az integrált megközelítés növelheti a szolgáltatásokhoz való hatékony hozzáférést, és a szolgáltatók közötti tudás-megosztást, aminek a nyertesei nemcsak a nagyobb terheket viselő fiatal gyermekes családok lesznek, hanem minden család. Az érdekérvényesítő és önszervező hálózatok szerveződése segíti a családbarát jellegű kezdeményezések, szerveződések létrehozását és működését, erősíti a helyi közösségek tagjai közötti összefogást.

A **pályázat célcsoportjába** tartozhat bármely, a projekt megvalósítási területén élő személy, különösen a gyermekes szülők, házasságkötésre, gyermekvállalásra készülő párok, társkeresés

ÉRKEZETT

2011 DEC 06

19³⁰

és a felelős párkapcsolati magatartás iránt érdeklődő fiatalok, és más, párkapcsolati, házassági és egyéb családi ügyekben tanácsadást, segítségnyújtást igénylő személyek.

A Magyar Emberi Jogvédő Központ Alapítvány (1085. Budapest, Baross utca 28) pályázati célcsoportja olyan józsefvárosi 0-18 éves kiskorúak és felnőtt hozzátartozóik, akik esetében a gyermek veszélyeztetettsége miatt indokolt a védelemben vétel alkalmazása a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) vonatkozó szabályai szerint. Ezen belül kicmelten a 0-6 éves gyermeket nevelő fiatal szülők, szocio-terápiás munkába bevonható 5-8 éves gyermekek és hozzátartozóik, szenvedélybetegség kialakulásában veszélyeztetett és/vagy magatartási zavarral élő serdülők, értelmileg akadályozott veszélyeztetett kiskorúak és hozzátartozóik, fogvatartott felnőttek és családjaik. (1. sz. melléklet)

A pályázat benyújtásának határideje 2012. január 6.

A pályázók köre, azon civil szervezetek, melyek 2009. december 31. előtti, jogerős bírósági nyilvántartásba vételi végzéssel rendelkeznek, továbbá éves bevételük 2010-ben az igényelt támogatási összeg legalább 20%-át elérte. Továbbá feltétele, hogy a pályázó igazolni tudja, hogy az általa megjelölt működési területen a pályázat beadását megelőzően legalább 1 éven keresztül a projekt céljához kapcsolódó, ahhoz hasonló tevékenységet végzett.

A Magyar Emberi Jogvédő Központ Alapítvány, amely 1994. évben alakult, (székhely címe: 1085 Budapest, Baross utca 28.; nyilvántartási szám: 4740., Fővárosi Bíróság; végzés száma: 11.Pk.60119/4; az alapítvány képviselője: Oberth József) kérelemmel fordul a Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testületéhez elvi támogatásért „A családi közösségi kezdeményezések és programok megerősítése” pályázaton való részvételéhez (2. sz. melléklet).

Az alapítvány Józsefvárosi illetékességű, tevékenységét évek óta a Józsefváros kerületében végzi, magas szakmai színvonalon. A pályázatban konzorciumi partnerként dolgoznak még, a Megálló Csoport Alapítvány (1084. Budapest, József utca 49) valamint a Váltó-sáv Alapítvány (1085. Budapest, Pál utca 2), mely civil szervezetek szintén évek óta dolgoznak a józsefvárosi kliensekért kiemelkedően jó szakmai színvonalon.

Pénzügyi, költségvetési hatása a Józsefvárosi Képviselő-testületre a benyújtandó pályázatnak nincs sem közvetett, sem pedig közvetlen módon. Erre vonatkozóan a pályázó alapítvány nyilatkozik. (3. sz. melléklet)

Szakmai javaslat: tekintettel arra, hogy a Magyar Emberi Jogvédő Központ Alapítvány pályázaton történő részvételének támogatása anyagi forrás biztosítását nem jelöl meg a Józsefvárosi Önkormányzat számára, továbbá, hogy a pályázat célja a helyi érdekérvényesítő és önszervező hálózatok szerveződésének segítségével, a családbarát jellegű kezdeményezések, szerveződések létrehozása és működése, mely erősíti a helyi közösségek tagjai közötti összefogást, **javaslom a pályázaton való részvételük támogatását.**

A helyi önkormányzatokról szóló 1990.évi.LXV.törvény 8.§ (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen; gyermek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás; a közösségi tér biztosítása; közművelődési érvényesítésének biztosítása.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslat elfogadására.

HATÁROZATI JAVASLAT

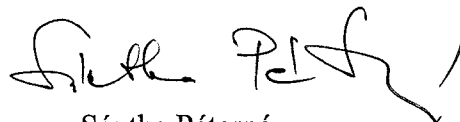
A képviselőtestület úgy dönt, hogy elvi támogatást nyújt a Magyar Emberi Jogvédő Központ Alapítvány TÁMOP. -5.5.1.B-11/1 kódszámú pályázaton való részvételéhez úgy, hogy pénzbeli és természetbeni támogatással nem járul hozzá.

Felelős: polgármester

Határidő: 2011. december 15

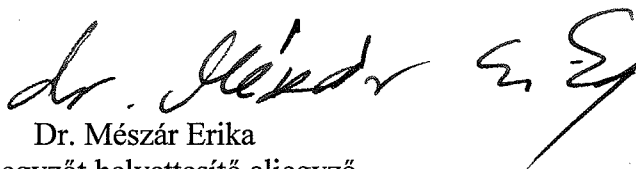
**A döntés végrehajtását végző szervezeti egység: Humánszolgáltatási Ügyosztály
Gyermekvédelmi Iroda**

Budapest, 2011. december. 2

Sántha Péterné
alpolgármester

Törvényességi ellenőrzés:

Dr. Mészár Erika
a jegyzőt helyettesítő aljegyző

Magyar Emberi Jogvédő Központ Alapítvány

Megálló Csoport Alapítvány

Váltó-sáv Alapítvány

„Civilek a családbarát Józsefvárosért”

című pályázata

TÁMOP-5.5.1.B-11/1,

A családi közösségi kezdeményezések és programok megerősítése

2012. január 6.

Program

Célcsoportok

A program célja, hogy Józsefvárosban élő, krízishelyzetben lévő családok számára olyan csoportterápiás, egyéni konzultációs szolgáltatásokat nyújtson, amelyekkel kezelhetők, mérsékelhetők azok pszichoszociális deficitjei.

A program célcsoportját az alábbi, átfedést is mutató csoportok alkotják:

- védelembe vett kiskorúak és hozzátartozóik,
- családjogi jogsegély ügyfelei és hozzátartozói,
- veszélyeztetett várandós nők terhesgondozása és családgondozása program ügyfelei és hozzátartozói,
- a pályázó szervezetek önismereti és művészeti alapú szocioterápiás programjainak résztvevői.

Védelembe vett kiskorúak

A védelembe vételi eljárás leírása a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, **1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.)** részét képezi: a jogszabály – **harmadik rész, VIII. fejezet** – egy teljes fejezetet szentel ennek a speciális, kizárólag a gyermekjóléti szolgálatok és a jegyző által ellátandó feladattípusnak.

68. §. (1) Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételel megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

(2) A települési önkormányzat jegyzője - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá

- a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiataalkorút,
- b) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket,
- c) a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiataalkorút.

2010. szeptember 1-től tovább bővült a védelembe vételi eljárás lefolytatásának indokai köre.

68/A. § (1) A gyermek után járó iskoláztatási támogatás teljes összege folyósításának a Cst. 15.§ b) pontjában foglaltak szerinti felfüggesztésével egyidejűleg a települési önkormányzat jegyzője – védelembe nem vett gyermek esetén — elrendeli a gyermek védelembe vételét.

Az iskoláztatási támogatás összegének a felfüggesztésére akkor kerülhet sor, amennyiben a gyermek a tankötelezettségét nem teljesíti, több mint 50 órát mulaszt igazolatlanul az adott tanévben.

Néhány sajátosság, mely a védelembe vételi intézkedést más hatósági intézkedésektől megkülönbözteti:

- A védelembe vétel 0-18 éves korú gyermekeket és azok szüleit, törvényes képviselőit érinti, egy kivételtől eltekintve, melyre a jogszabály 69.§ (3) bekezdése utal;
- A szakemberek azon dolgoznak a védelembe vétel eszközeivel, hogy a gyermek a vérszerinti családjában maradhasson, és ne kerüljön sor a családból történő kiemelésére. Ehhez a gyermek és családja segítséget kap a gyermekjóléti szolgálattól, illetve a családot segítő szakemberektől;
- A gyermek és családja a védelembe vételi határozatban előírt magatartási szabályokat igyekszik betartani, a gyermekjóléti szolgálat kirendelt családgondozójával együttműködni, ellenkező esetben további gyermekvédelmi intézkedésre kerül sor;
- Az eljárás hangsúlyozott célja, hogy a védelembe vétel belátható időn belül megszűnhessen, és a család a saját megoldásaival, eszközeivel élhesse tovább életét. Igyekezzen elkerülni a gyermekekre nézve veszélyeztető magatartást, biztosítsa számára az életkorának megfelelő gondoskodást és nevelést.

A védelembe vétel speciális eljárási lehetőségei miatt – magatartási szabályokra kötelezni szülőt és gyermeket – különös lehetőséget és kihívást biztosít a szakemberek számára a tekintetben, hogy a motiválatlan szülő és gyermeket a kötelezés erejével motiválttá tegye. A jó programban jó szakmával a szakember képes megfordítani a nemkívánatos folyamatot a gyermek és szülője számára. Ezért, minden olyan program, amelybe a szülő és gyermek be van vonva együttesen és akár külön – külön is, egy lehetőség arra, hogy eszközt kapjanak arra – aktív megküzdési stratégiai repertoár--, hogy az életük során felmerülő problémáikat

képesek legyenek megoldani és a pathológiás megoldási eszközeiket maguk mögött hagyva más kapcsolati formát tudjanak kialakítani egymás között és a társadalmi szinten is.

Valamennyi tervezett programba való hatósági kötelezés a gyermek és a szülő együttes érdekét szolgálja.

A program célterületén, Józsefvárosban a védelembé vétel alábbi okai ismertek aktuális ügyekben 2011. novemberben.

Környezeti	Tárgy év (2011.)	Dec.31-én
Környezeti	39	104
Magatartási	146	527
Anyagi	73	249
Szenvedélybetegség	97	159
Fizikai bántalmazás	27	27
Szexuális bántalmazás	3	1
Érzelmi bántalmazás	1	17
Elhanyagolás	203	559

Összesen:
1643

589

Jelen programunk oly módon kapcsolódik a védelembé vétel eljárásához, hogy az eljáró hatóság – a kerületben igénybe vehető gyermekjóléti szolgáltatások mellett, a létszámkorlátokat és a programelemek célját, módszereit stb. figyelembe véve – delegálhatja az érintett kiskorúakat és hozzátartozóikat.

Családjogi jogsegély

A MEJOK 2006. szeptember 8-a óta az 1515. számú jogi segítő szervezet, a Jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (Jst.) alapján („Nép ügyvédje”). Ezen belül elsősorban polgári jogi ügyekkel foglalkozunk, de szükség esetén közigazgatási és büntetőjogi ügyekkel is.

A VIII. kerület, Magdolna utca 43. szám alatti telephelyünkön hetente 2 napon tartunk ügyvédi félfogadást, 2010-ben 2 fő, 2011-ben 3 fő ügyvéd részvételével. Az egyes félfogadásokon döntő részt, bár nem kizárólag, meghatározott jogi területekkel, illetve célcsoportokkal foglalkozunk.

Csütörtöki napon kiemelten kezeljük a pszichiátriai és addiktológiai diagnózissal (is) rendelkező ügyfelek eseteit, míg pénteken elsősorban családjogi és – 2011-től – gyermekjogi ügyekkel foglalkozunk. (A résztvevő ügyvédek közül ketten jelenleg addiktológiai konzultáns hallgatók.)

Mindkét félfogadási napon jellemzőek az alábbi problémák: lakhatás (például: végrehajtás, bérleti jogviszony vagy tulajdonosi viszonyok rendezése), lakásfenntartás (például: rezsitartozásokkal kapcsolatos vitás esetek).

Elsősorban a pszichiátriai diagnózissal is rendelkező ügyfelek körében súlyos problémát okozhat az egészségkárosodáson alapuló ellátások (rokkantnyugdíj, segélyek, járadékok stb.) igénybe vétele, ha a pszichés károsodás miatt a kliens csak részben képes az önálló ügyintézésre, illetve bizonyos betegségeire nem rendelkezik belátással. Hasonlóan gondot okozhat egészségügyi az ellátásban való részvétel, mivel nem mindig az adekvát ellátást keresik, illetve az intézményekkel való kapcsolattartás módja gyakorta nem kielégítő. Ezekben az esetekben a jogsegélyt esetmenedzseléssel, szociális segítségnyújtással kell kiegészítenünk, az eredményes ügyvitel érdekében.

A családjogi (és gyermekjogi) félfogadás(ok)ra jelentkező ügyfelek döntően gyermekelhelyezési és szülői felügyeleti joggal kapcsolatos ügyekben kérnek segítséget, valamint ezekkel szoros összefüggésben jelennek meg a hajléktalansággal kapcsolatos problémák (önkéntes lakáshasználat, szívdességi lakáshasználat), és a bentlakásos intézményi elhelyezés iránti igény (például családok átmeneti otthona). Különösen a kiskorúakat veszélyeztető helyzetekben, itt is elengedhetetlen az esetmenedzselés és a szociális segítségnyújtás.

2010-ben a jogsegély ügyvédi félfogadását 50 héten, hetente átlagosan 8 óra időtartamban lehetett elérni (összesen tehát 400 órában). Egy ügyfélre átlagosan kb. 55 perc időt fordítottunk, 436 ügyfelet fogadva. Ugyanezen ügyfelekkel, esetmenedzselés, szociális segítségnyújtás keretében további kb. 900 munkaórát fordítottunk. 2010-ben 85 peres eljárásban vettünk részt, valamint 101 esetben – nem ügyvédi – meghatalmazással jártunk el.

Klienseink lakóhely szerinti összetétele:

- 91% Budapest (ennek 76%-a Józsefváros),
- 7% Pest megye,
- 2% Magyarország más területei.

„Alternatív Terhesgondozás és Családgondozás” program

A főpályázó MEJOK 2002 óta tart fenn névtelenül is igénybe vehető addiktológiai szolgáltatásokat Józsefvárosban, azon belül is a – jelenlegi nevén – Magdolna-negyedben. (2007-ben – a szociális törvény változása nyomán – a Józsefvárosi Önkormányzat engedélyezte alacsonyküszöbű szolgáltatás működését, amely engedély 2007. szeptember 21-én lett jogerős.)

A szolgáltatás telephelye Budapest VIII. kerület, Magdolna utca 43. szám alatt látogatható. 2008-ban és 2009-ben hetente 6 napon (40 órát) tartottunk nyitva, 2010 tavaszán ezt 4 állandó napra csökkentettük (20 óra nyitva tartás), ami mellett további egyeztetett időben lehet munkatársainkat megkeresni (+15 óra).

A telephelyen az alacsonyküszöbű szolgáltatás nyitva tartása alatt elérhető a már írt jogi segítségnyújtás, valamint ügyfeleink – igény esetén – anonim jogi tanácsadást is kérhetnek.

2010. április végéig a szolgáltatást kettős célcsoporttal működtettük: egyrészt várandós és gyermeket nevelő nők, másrészt pszichiátriai diagnózissal rendelkező, gyakran hajléktalan ügyfelek részére. 2010. májustól e szolgáltatásunk kiemelt célcsoportja a droghasználó várandós nők, gyermeket nevelő droghasználó emberek, e családok kiskorú tagjai, továbbá a hozzátartozók köre. A profiltisztítás célja az volt, hogy a célcsoport számára mind több, a sajátos ellátási igényekhez igazodó programot alakítsunk ki.

A szolgáltatás esetszáma (kontaktok száma):

év	2008.	2009.	2010.	2011. első félév
kontakt	7318	10770	7638	3805
nyitvatartási nap	300	300	224	112
napi átlag kontakt	24,4	35,9	34,0	34,0

2011-ben továbbra is heti 4 állandó nyitvatartási napon 20 órában tartunk ügyfélfogadást (kedd-péntek, 12-16 óra), illetve minden nap – egyeztetés és szükség szerint – 3-3 órában ügyfeleink egyéni félfogadását tartjuk, vagy külső helyszínen (hivatal, hatóság, szociális, egészségügyi intézmény stb.) járunk el ügyeikben, lehetőleg személyes együttműködésükkel.

Klienseink lakóhely szerinti összetétele:

- 95% Józsefváros,
- 5% Budapest más kerületei.

Klienseink nemek szerinti összetétele:

- 71% nő,
- 29% férfi.

2006-ban e szolgáltatás telephelyén jelent meg a Józán Babák droghasználó szülők önszolgáltató csoportja, amely 2008-ban névadója is lett. Ugyancsak 2008-tól vezettük be az „Alternatív Terhesgondozás és Családgondozás” programot, amely Magyarországon elsőként és máig egyetlenként célzottan a – legális és/vagy illegális – droghasználatban érintett emberek gyermekvállalásában és szülővé válásában nyújt tapasztalati és professzionális segítséget.

2010. évi munkánkat Oberth József a Józán Babák Klub „Alternatív Terhesgondozás és Családgondozás” programja című könyvfejezetében a következőképpen mutatja be (részletek):

(...) A Józán Babák Klub ártalomcsökkentő szemléletet képvisel, amennyiben a droghasználat okozta egyéni, közösségi és társadalmi károkat igyekszik mérsékelni, azok egészségügyi, szociális és gazdasági vonatkozásaira is figyelemmel (Rác 2005: 1010). Ugyanakkor, mintha az ártalomcsökkentés fogalmát kiterjesztenénk, munkája középpontjába nem csak a droghasználatot helyezi az ártalom lehetséges forrásaként, hanem azonos súllyal a családi működés rendellenességeit is. Ennek egyik kritikus, sajátos problémákat felvető lehetősége, amikor a fogantatás körül, a várandósság alatt, a szülés idején, vagy újszülött, csecsemő, kisgyermek gondozásakor is jelen van már a szülői droghasználat.

Munkánk itt nem csak a felnőtt kliens, hanem magzata, később újszülöttje, csecsemője, kisgyermek gondozására, érdekeinek képviseletére is irányul, vagyis a felnőtt ügyfelünk és a szolgáltató kapcsolatán túl, egy harmadik szereplő is megjelenik. E szereplő nézőpontját és érdekeit, lévén ő maga azok önálló kinyilvánítására képtelennek, vagy részben képtelennek mutatkozik, elsősorban droghasználó ügyfelünkkel közösen tudjuk érvényesíteni, és leginkább a vele való együttműködés, közös cselekvés minősége lesz meghatározó az eredményt illetően. Legfontosabb partnerünknek tehát felnőtt droghasználó kliensünket tekintjük.

Alternatív Terhesgondozás és Családgondozás

A Józán Babák Klub józsefvárosi ügyfélszolgálatán 2008-ban kezdődött meg egy modellprogram kialakítása. Az „Alternatív Terhesgondozás és Családgondozás” általános célja segítséget nyújtani droghasználatban érintett emberek gyermekvállalásában, családalapításában, kiemelten az aktuálisan várandós nők, vagy újszülöttet, csecsemőt gondozó szülők részére. A program egy háromlépcsős modell, az alábbi szintekkel:

1. A jelentkező várandós nő vagy legfeljebb 1 éve szült édesanya kapcsolatot vehet fel a Józán Babák önszolgáltató csoport korábban droghasználó tagjával, aki tájékoztatást nyújt számára a választható szolgáltatásokról.

A terhesség alatt jelentkező nő, ha állapota nem egyértelmű, helyben elvégzett terhességi teszttel, vagy egészségügyi dokumentummal igazolhatja terhességét. Névtelen szakmai szolgáltatásaink igénybe vétele előtt a dokumentumról helyben másolatot készíthet, és a másolatot törölheti személyi azonosító adatait, amelyek helyett a továbbiakban egy álnevet vagy kódot használhat.

2. A Józán Babák Klubban álnéven önszolgáltató, orvosi, jogi, szociális, lelki szolgáltatásokat kereshet fel. Kérésére a Józán Babák önszolgáltató csoport egy tagja kíséri őt. A várandós nő vagy édesanya átlagosan nyolc alkalommal, ha legalább 60 perces szakmai tanácsadáson vesz részt, alkalmanként 3000 Ft (háromezer forint) értékű adományt kap.

3. Kérésére, a várandós nőt segítjük felkeresni a normál terhesgondozást (védőnő, háziorvos, szülésznőgyógyász), illetve az édesanyát bármely egészségügyi, szociális, jogi ellátást, ahová – igény és lehetőség szerint – a Józán Babák önszolgáltató csoport tagja elkíséri őt.

A potenciális ügyfelek az elsődleges tájékoztatáskor, a fentiek mellett, szórólapon és az interneten önszolgáltató csoportokhoz és anonim szakmai tanácsadásokhoz kapnak elérhetőségeket:

Kapcsolatfelvétel

Józan Babák droghasználó szülők önszolgáltató csoport ügyelete:

- személyesen szerdán, csütörtökön, pénteken 12 és 16 óra között Budapest VIII. kerület, Magdolna utca 43. szám alatt,
- telefonon (naponta 12 és 18 óra között) a +36-70-389-28-18-as számon,
- elektronikus levélben az oaoa@jozanbabak.hu címen.

Névtelen tanácsadások

- Minden szerdán, 12 és 16 óra között: Dr. Parádi József neurológus, pszichiáter, pszichoterapeuta.
- Páratlan héten pénteken, 13 és 16 óra között: Dr. Olawuyi Sámuel szülész-nőgyógyász.
- Minden pénteken, 13 és 16 óra között: Dr. Hittig Beatrix ügyvéd (családjog, gyermekjog).
- Általános információ: Oberth József, +36-20-912-71-62.

E modell alakításában elsősorban a Józan Babák önszolgáltató csoportban meglévő személyes tapasztalatok, valamint az ügyfelek véleményei, igényei, javaslatai jelennek meg, és ezek összehangolása történik a rendelkezésre álló szakmai, igazgatási és finanszírozási lehetőségekkel. (...)

Kiegyensúlyozott tájékoztatás és konzultáció

A droghasználó várandós nők már említett, az egészségre ható következményeket illető hibás kockázatbecslése nem egyedülálló jelenség. Hasonló magatartást figyeltek meg serdülőkorúaknál, akik egyes kockázatok felismerésében és értékelésében irreálisan optimisták lehetnek (Pikó 2007: 6).

A serdülőknél a „torzult kockázatbecslés” alapja a reális értékelést akadályozó egocentrikus viselkedés. „Az ismeretek, a magatartás és az attitűd, azaz jelen esetben a kockázatesztelés között ugyanis nem mindig egyértelmű és erős a kapcsolat (Bettinghouse 1986). Ha valaki dohányzik, ugyanakkor az ismeretei megvannak arról, hogy a dohányzás káros az egészségre, kognitív disszonancia keletkezik benne, amit csak akkor tud feloldani, ha 1., abbahagyja a dohányzást vagy 2., a kockázatot némileg tagadja, azaz magára nézve kevésbé tartja a dohányzást veszélyesnek. A hártó mechanizmusok tehát mintegy bagatellizálják a problémát, elfedik a kockázat valódi mértékét, ami viszont elősegíti a magatartás huzamosabb fennmaradását.”

A terhesség alatt a saját anyai szerepre vagy az egészséges magzati fejlődésre vonatkoztatva gyakran találkozhatunk ilyen irreálisan optimista („nem érhet baj!”) közlésekkel. Ha azonban a várandós nő bagatellizálja, vagy mintegy sorsszerűen elkerülhetőnek látja a droghasználatból adódó veszélyeket, annál kevesebb oka lesz foglalkozni a valós kockázatokkal.

A Józan Babák Klub önszolgáltató munkatársai, akik rendszerint elsőként találkoznak egy-egy jelentkező várandós nővel, a kapcsolat felvételétől kísérletet tesznek arra, hogy elősegítsék realitásos kockázatértékelését, és közvetlen célokat, mindenekelőtt az anyai alkalmasság elérését és egészséges gyermek születését tűzzenek ki. Ebben, helyzetükből adódó eszközként, a bagatellizáló magatartás ellentétéként, felvállalhatják és beszélhetnek korábbi droghasználatukról, ami terhességük időszakát is érintette, elmondhatják, milyen ismereteket szereztek a drogok előidézte kockázatokról, végül szólhatnak a gyermekük egészségét támogató és anyai alkalmasságuk elérését segítő lépéseikről, életvitelük megváltoztatásáról.

Az önszolgáltatók személyes példája és ismertetése néha hitelesebb a kismama számára, mintha szakmai ismeretekről hallana. A szakmai tájékoztató ugyanis, ha egyáltalán találkozik ilyenekkel az érdeklődő,

beszámolóik szerint, többnyire egyoldalúan negatív kilátásokat sorol (Oberth 2009: 93–94.). Ezekben a várandós nő részint irreális optimizmusa miatt általában nem hisz, részint majd' mindig több ellenpéldát képes felsorolni (X barátnő, ismerős is hozzá hasonlóan használt azonos fajta drogokat, mégis egészséges gyermeket szült), ami a negatív hangsúlyú tájékoztatást hitelteleníti. Az önségítők ezzel szemben nem csak negatív kilátásokat ismertetnek, hanem droghasználat mellett született egészséges gyermekek születését éppúgy felhozzák, mint az általuk megismert, egészségkárosodással járó eseteket, vagyis kiegyensúlyozott képet igyekeznek festeni. Emellett az anyai szerep elsajátításában szintén támaszt nyújthatnak, akár már gyakorló édesanyák számára is, párkapcsolati, gyermeknevelési, szexuális, higiéniai és más kérdésekről beszélgetve.

Az önségítés szerepe az ellátásszervezésben

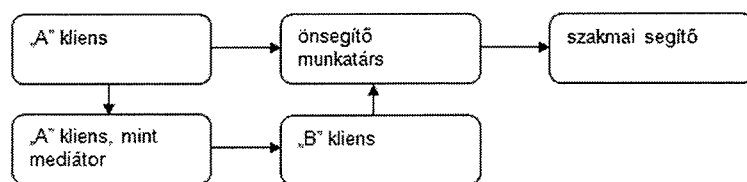
Önségítő munkának nevezem az olyan segítségi formát, amely a saját személy vagy élethelyzet megismerését és/vagy változását célozza. Ide értve továbbá a más személyre is irányuló sorstárssegítést, illetve az úgynevezett tapasztalati segítői tevékenységet is, amelyek a saját épülést szolgáló egyirányú folyamatból, a más személyének nyújtott támogatással, kétirányú folyamatot hoz létre, mégpedig azon feltétel teljesítésével, hogy a segítő és a segített ember korábbi vagy jelenlegi élethelyzetében meghatározó azonosság (például droghasználat, vagy droghasználat terhesség alatt stb.) állapítható meg.

Tapasztalatunk szerint, ahogy később számszerűen is látni fogjuk, az önségítők hatékonyabbak a kapcsolatok felvételében, akár új ügyfelekkel, akár korábbi, droghasználó emberekkel fenntartott kapcsolatrendszerük mozgósítása miatt, továbbá a kliensekkel való rendszeres kapcsolattartásban, és elsősorban ők képesek a saját vagy más szervezetben elérhető szakmai szolgáltatások iránti bizalom megteremtésére.

A Józan Babák Klub esetében különbséget tehetünk a szolgáltatásban hivatásszerűen dolgozó önségítő emberek, és azok között, akik elsősorban ügyfeleink, de ismeretségi körükből más segítséget igénylő embereket vonnak be, egyfajta mediátorként. Ezt mutatja az 1. számú ábra:

1. ábra: Droghasználó kliens kvázi mediációja

1. számú ábra:

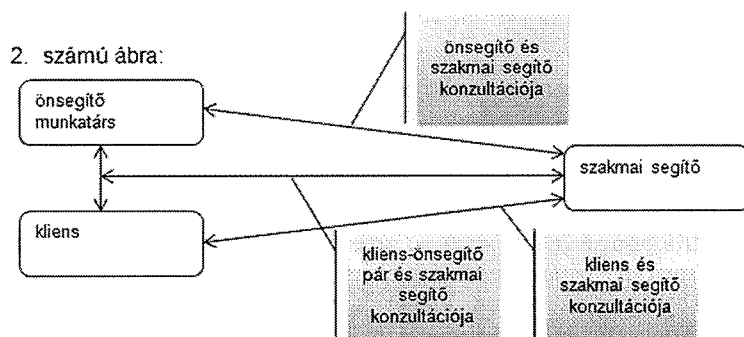
Az önségítők, azon keresztül, hogy többekkel rendszeres kapcsolatot tartanak fenn, elsődlegesen értesülnek krízishelyzet, vagy más szakmai beavatkozást igénylő helyzet kialakulásáról. Ez egyaránt vonatkozik a kvázi mediátori szerepet betöltő ügyfélre, és a szolgáltatásban munkavállalóként dolgozó önségítőre. A válság kialakulásának gyors észlelése alkalmat adhat a lehető legkorábban történő beavatkozásra.

A szakmai segítők főként krízishelyzetek kezelésében emelkednek ki. Lényeges körülmény, hogy ezen szolgáltatások (ügyvédi tanácsadás és képviselő, pszichiátriai, szülészeti-nőgyógyászati tanácsadás, pszichoterápia, szociális munka stb.) rendszeres félfogadások alatt és helyben érhetőek el. Vagyis a segítséget kérő embert nem csupán átirányítani tudjuk más intézménybe, hanem egyes területeken azonnal ellátásba kerülhet.

A szakmai szolgáltatás igénybe vétele gyakran úgy történik, hogy a foglalkoztatott önségítő, természetesen ilyen irányú kérésre és egyetértésben, a segítséget kérővel közösen keresi fel a szakembert. A kísérő ekkor általában már tisztában van a beavatkozást igénylő helyzettel, továbbá annak előzményeiről is tájékozott lehet. E többletismeret szakemberrel való közös megosztása megkönnyítheti

az aktuális probléma felmérését, a beavatkozás módjának megválasztását, az adekvát kezelés kivitelezését (2. számú ábra).

2. ábra: Droghasználó kliens, önsegítő és szakmai segítő munkatárs konzultációs kapcsolatai

(...)

Alacsonyküszöbű ellátásról lévén szó, a szakmai ellátások biztosítják az anonimitást. Ugyanakkor, mivel a közreműködő szakemberek nem anonim ellátást nyújtó intézményekben is dolgoznak, ha a kliens ezt kéri, más keretek között folytathatják munkájukat.

Konkrétan, például az anonim tanácsadó nőgyógyászt ambuláns egészségügyi munkahelyén is fel lehet keresni, miután a vele való megismerkedés és akár többszöri konzultáció az alacsonyküszöbű ellátásban már megtörtént. Ilyen esetben az ambuláns ellátásban, ahol rendszerint kevés idő áll a segítséget kérő személyének, problémáinak, élethelyzetének megismerésére, egy már ismert helyzet kezelésére lehet vállalkozni. Így az orvos nem csupán eseti feladatokkal, például fogamzásgátlással, fertőzés kezelésével, vagy mással foglalkozhat, hanem a személy komplex ellátásában vehet részt, az aktuális beavatkozást folyamatos ellátás elemeként értékelve.

Kiragadott esetként, a Józán Babák Klub egyik kliense, aki már tíz abortuszon ment keresztül, és további terhességeit sem kívánna megtartani, ugyanakkor prostituáltként/szexmunkásként dolgozik, jelenleg az általunk adományozott spirállal védekezik, amit nőgyógyász tanácsadónk ambuláns rendelésen helyezett el. A beavatkozást megelőzően az alacsonyküszöbű szolgáltatás tanácsadásán kapott tájékoztatást a fogamzásgátlás lehetőségeiről, ugyanott tudott tapasztalatot cserélni más nőekkel, majd helyben egyeztetette az előzetes szűrővizsgálathoz, illetve magához a beavatkozáshoz szükséges teendőket, s végül az általa már jól ismert orvost kereshette fel (3. számú ábra).

3. ábra: Egészségügyi ellátásba kerülés lehetséges útja

